

Samarbejde om plantebeskyttelse i Skandinavien

Efter et års samarbejde om plantebeskyttelse i gartneri-afgrøder i Sverige, Norge og Danmark kan vi se, at der ud over fælles udfordringer også er en del forskelle mellem landene

✍ Peter Hartvig, AU, Flakkebjerg
og Helle Mathiasen, HortiAdvice,
Peter.Hartvig@agro.au.dk

📷 Kaspar Ingvordsen

Udbuddet af plantebeskyttelsesmidler i EU er faldende, og særligt i de nordiske lande er det vanskeligt at erstatte de midler, der forsvinder. Det skyldes blandt andet, at markederne for plantebeskyttelse i de enkelte lande er små i et europæisk perspektiv. Derfor er det oplagt at samarbejde på tværs af grænser.

Forpligtigende samarbejde

Gartneribranchen i Sverige, Norge og

Danmark har mange fælles træk, og derfor har der også gennem mange år eksisteret uformelt samarbejde og kontakt blandt rådgivere og forskere i landene. De senere år har stigende fælles udfordringer med plantebeskyttelse medført et ønske om knytte forsøgsarbejdet endnu tættere sammen med et mere forpligtende samarbejde. Efter flere tiltag lykkedes det i 2019 landene at samles om et forprojekt, og i 2020 bevilgedes et EU-projekt af Interreg ØKS, der blev omtalt i Gartner Tidende nr. 7, 2020.

Fællestræk for de tre lande

I forprojektet blev landenes væsentligste udfordringer med plantebeskyttelse

kortlagt. Mange af dem handler om at finde erstatninger og andre løsninger for plantebeskyttelsesmidler, der forsvinder. I alle sektorer er der rigtig mange udfordringer, og ønskerne til forsøg er desværre væsentligt flere, end bevillingen rækker til.

Mange af udfordringerne er fælles for alle tre lande, mens andre måske mest kun berører to af landene. Det har nemlig vist sig, at trods mange fælles udfordringer med plantebeskyttelse, så er vilkårene for plantebeskyttelse på flere punkter ret forskellige i landene, og derfor bliver løsningerne også forskellige.

Eksempler på forskelle

Der er adskillige eksempler på plantebeskyttelsesmidler, der kun er godkendt i ét eller to af landene. Der er også midler, der er godkendt i alle tre lande men har ret forskellige vilkår for anvendelse.

Forskellene i de forskellige afgrøders betydning og produktionsform er også i visse tilfælde blevet ret tydelige.

Som eksempel kan nævnes potteroser, som er vigtig i Danmark, men kun fylder lidt i Sverige og Norge. Et andet eksempel er gulerødder, der i alle lande er en vigtig grønsagsafgrøde. Men i Danmark er det hovedsagelig økologisk dyrkning, mens det i Sverige og Norge fortsat er den konventionelle produktion, der dominerer.

Formål med Interreg ØKS

- At koordinere forsøgsarbejdet indenfor plantebeskyttelse i gartneriafgrøder i Sverige, Norge og Danmark.
- At styrke erfaringsudvekslingen og netværket af rådgivere og forsøgsfolk i de tre lande.
- Periode: 1. januar 2020 til 30. september 2022.

Deltagere

- Norsk Landbrugsrådgivning, Norge
- Landbrukarnas Riksförbund, Sverige
- Jordbruksverket, Sverige
- Dansk Gartneri, Danmark
- HortiAdvice, Danmark
- AU, Flakkebjerg, Danmark
- Interreg ØKS er en organisation, der skal fremme samarbejde mellem lande i visse regioner i EU. ØKS står for Øresund-Kattegat-Skagerrak.

I projektet lægges der megen vægt på, at resultater skal kunne overføres mellem forskellige skadegørere og afgrøder. Billedet viser et forsøg, hvor forskellige insektmidlers effekt er testet overfor larver af stor kålsommerfugl i grønkål. Det forventes, at resultaterne kan overføres til bekæmpelse af andre arter af sommerfuglelarver i andre afgrøder.

Prioriterede problemer

Blandt de højest prioriterede fælles problemer kan nævnes alternativer til insekticider og diquat/glyphosat i mange afgrøder.

Tabel 1 viser en oversigt over forsøg udført i 2020 og planlagt i 2021. Der lægges i projektet megen vægt på 'spin-off' mellem afgrøder, så resultater i én afgrøde i nogen udstrækning kan overføres til en anden. Herved kan der delvis kompenseres for, at det ikke er muligt at efterkomme alle forsøgsønsker. Eksempelvis vil resultater af forsøg med bekæmpelse af trips i prydplanter delvist kunne overføres til jordbær og grønsager, hvor trips også er et problem. Sommerfuglelarver, meldug, skimmelsvampe og til dels ukrudt er andre eksempler på skadegørere, der angriber flere afgrøder, men hvor det i projektet kun er muligt at udføre forsøg i én eller højest to afgrøder. Det har altid været en vanskelig opgave at prioritere, når ønskerne til

forsøg er betydeligt større end pengene rækker, og mange hensyn skal tages. Med tre lande rundt om bordet er den opgave ikke blevet mindre – tværtimod. Der vil derfor også ind imellem forekomme forsøg, som vi Danmark synes er af mindre betydning, men som er vigtige i Sverige eller Norge – og vice versa.

Stor opbakning

Overordnet blev der i 2020 udført en række interessante forsøg, der skal arbejdes videre med i 2021. Det gælder især forsøg med larver, trips og alternativer til diquat og glyphosat i jordbær og grønsager. I andre forsøg er resultaterne mere usikre, og vil blive gentaget i 2021. Samtidig udvides antallet af forsøg i 2021.

Udover at forsøgene har været et samlende punkt i projektet, så blev der i november 2020 og februar 2021 afholdt forskellige online sessioner indenfor rådgivning og forsøgsvirksomhed. I novem-

ber præsenterede konsulenter i landene aktuelle plantebeskyttelsesmæssige problemer indenfor de enkelte sektorer, og i februar blev forsøgsresultaterne præsenteret. Onlinemøderne fungerede overraskende godt, samtidig med at sparet rejsetid nok var medvirkende til den store tilslutning. Selvom de fleste er enige om, at fysiske møder ikke kan undværes, så vil online informationsudveksling mellem lande formentlig forblive et vigtigt værktøj fremover.

Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for frugtavl og gartneribruget. ■

Stor interesse

Der er stor interesse for Interreg-samarbejdet om plantebeskyttelse mellem Sverige, Norge og Danmark. Det vidner onlinemøder i efteråret og vinteren med over 100 deltagere om.

Forsøgstitel	Forsøgsenhed	Skadevolder	Afgrøde/sekto	År med forsøg
Screening af midler mod sommerfuglelarver	Danmark	Kålsommerfuglelarver	Grønsager, frugt, væksthus	2020 og 2021
Sommerfuglelarver i grønsager	Norge	Kålmøl	Kål - grønsager	2020 og 2021
Midler mod kirsebærmøl	Norge	Kirsebærmøl	Kirsebær - frugt	2020
Midler mod blommevikler	Sverige og Norge	Blommevikler	Blommer - frugt	2020 og 2021
Bekæmpelse af trips i prydplanter	Danmark	F. occidentalis	Væksthus, jordbær, grønsager	2020 og 2021
Strategier mod løgskimmel uden Acrobat	Danmark	Løgskimmel	Løg - grønsager	2020 og 2021
Erstatning til Reglone mod ukrudt og udløbere i jordbær	Sverige og Norge	Ukrudt og udløbere	Jordbær - bær	2020 og 2021
Ukrudt i såbede planteskoler - erstatninger til Glyphosat og Reglone	Danmark	Ukrudt	Planteskole	2020 og 2021
Strategier mod ukrudt i gulerødder	Danmark og Norge	Ukrudt	Gulerødder - grønsager	2020
Alternativer til diquat og glyphosat før fremspiring af grønsager - effektivitet af tankblandinger af jord- og bladmidler	Danmark	Ukrudt	Grønsager	2020 og 2021
Midler mod blodlus i kernefrugt	Sverige og Norge	Blodlus	Frugt	2021
Midler mod tæger	Danmark og Norge	L. rugulipennis	Jordbær, frugt, grønsager, væksthus	2021
Midler mod knoldebægersvamp i salat	Sverige og Norge	Sclerotinia i salat	Salat - grønsager	2021
Midler mod meldug i potteroser	Danmark	Meldug	Væksthus	2021
Midler mod uldlus i prydplanter	Danmark	Uldlus	Væksthus	2021
Strategier mod ukrudt i løg	Danmark	Såede løg	Løg - grønsager	2021